

Ulkoasiainvaliokunta

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Naton Ukrainalle annettavaan turvallisuus- ja koulutustuki NSATU:un (Nato Security Assistance and Training for Ukraine)

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisesta Naton Ukrainalle annettavaan turvallisuus- ja koulutustuki NSATUun (Nato Security Assistance and Training for Ukraine) (VNS 4/2025 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunto

Asiasta on annettu seuraava lausunto:

- puolustusvaliokunta PuVL 9/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ulkoasiainsihteerin Maria Kauko, ulkoministeriö
- vanhempi osastoesiupseeri Antti Rajahalme, puolustusministeriö
- everstiluutnantti Jari Kielenniva, Pääesikunta
- suunnittelija Lilli Trög, Pääesikunta

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Johdanto

Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetuin lain (211/2006) 3 §:n 1 momentin mukaisesti selonteon Suomen osallistumisesta Naton Ukrainalle annettavaan turvallisuus- ja koulutustukeen NSATU:un (Nato Security Assistance and Training for Ukraine) enintään 15 sotilaalla. Tämä sisältää osallistumisen esikuntatehtäviin ja tarvittaviin hallinto- ja tukitehtäviin NSATUn esikunnassa Saksassa sekä tarvittaessa NSATUn muissa toiminnoissa Naton jäsenvaltioiden alueella.

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2025 vp

Valtioneuvosto kuulee eduskuntaa asiassa selontekomenettelyllä ratkaisuehdotuksen koskiessa tehtävää, joka ei perustu YK:n turvallisuusneuvoston valtuutukseen. Valiokunnalla ei ole huomauttamista valitun päätöksentekomenettelyn suhteen.

Suomen tuki Ukrainalle

Venäjän hyökkäyssodan alkamisen jälkeen Suomi on osoittanut tukea Ukrainaan kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun, siviilipuolen materiaalituen ja puolustusmateriaalituen kautta noin 3,7 miljardilla eurolla. Suomi on tehnyt päätökset 28 puolustustarvikepaketista, ja puolustusmateriaalituen korvausarvo on 2,7 miljardia euroa. Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Suomi ja Ukraina ovat myös allekirjoittaneet kahdenvälisen turvallisuusyhteistyösopimuksen huhtikuussa 2024. Selonteon mukaan on odotettavissa, että myös Suomeen kohdistuu odotuksia edelleen lisätä tukea Ukrainalle aseapu- ja jälleenrakennustarpeiden myötä.

Naton tuki Ukrainalle

Naton vuoden 2024 huippukokouksessa Washingtonissa sovittiin kattavasta tukikokonaisuudesta Ukrainalle, jonka toimeenpano muodostaa Naton tämänhetkisen Ukraina-tuen ytimen. Se muodostuu 1) puolustusmateriaalia ja -koulutusta koskevasta rahoitussitoumuksesta, jonka mukaisesti Nato-maat sitoutuvat ylläpitämään Ukrainalle antamansa kahdenvälisen puolustus- ja materiaalituen aikaisempien vuosien tasolla eli noin 40 miljardissa dollarissa vuodessa, 2) poliittisesta tuenilmauksesta Ukrainalle ja sen peruuttamattomalle jäsenyysprosessille sekä 3) Naton roolin vahvistamisesta Ukrainalle annettavan turvallisuus- ja koulutustuen koordinaatiossa (NATO Security Assistance and Training for Ukraine, NSATU).

Naton Ukrainalle annettavan turvallisuus- ja koulutustuki NSATUn tavoitteena on varmistaa Ukrainalle annettavan turvallisuustuen kestävyys ja vahvistaa tuen ennustettavuutta sekä johdonmukaisuutta. NSATU koordinoi Naton jäsenmaiden ja kumppanimaiden materiaalitöitä Ukrainaan, mukaan lukien huolto ja logistiikka, sekä Ukrainalle annettavaa sotilaallista koulutusta. NSATUlla on lisäksi Ukrainan asevoimien kehittämiseen ja Nato-yhteensopivuuteen liittyviä tehtäviä.

NSATUn johtoesikunta toimii Saksan Wiesbadenissa. Operaatiolla on lisäksi kolme logistista keskusta Naton itäisen laidan jäsenvaltioissa. NSATUun osallistuu noin 700 henkilöä Naton jäsenvaltioista ja kumppanimaista. NSATUn toiminta käynnistyi joulukuussa 2024, ja Naton jäsenmaita on pyydetty vahvistamaan osallistumistaan NSATUssa. NSATUn ajallista kestoja ei ole määritelty. Ensimmäinen kausiarvio alkuvuodesta 2025 keskittyy operaation ylösajovaiheeseen.

Suomen osallistuminen Ukrainalle annettavaan turvallisuus- ja koulutustuki NSATUun

Suomi on toistaiseksi osallistunut NSATUun puolustusministeriön 11.7.2024 tekemällä päätöksellä enintään kahdella sotilaalla sekä tasavallan presidentin 5.12.2024 tekemällä päätöksellä enintään kuudella sotilaalla. Tällä hetkellä NSATUssa palvelee neljä suomalaissotilasta.

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2025 vp

Tasavallan presidentin ja ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan 23.5.2025 tekemän linjauksen mukaisesti osallistumista valmistaudutaan edelleen laajentamaan siten, että Suomi osallistuisi jatkossa NSATUn esikuntatehtäviin ja tarvittaviin hallinto- ja tukitehtäviin NSATUn esikunnassa Saksassa sekä tarvittaessa NSATUn muissa toiminnoissa Naton jäsenvaltioiden alueella enintään viidellätoista sotilaalla. NSATUlla on toimintoja tällä hetkellä Saksan lisäksi Naton itäisen laidan jäsenvaltioissa.

Ulkoasiainvaliokunta yhtyy esitykseen ukrainalaissotilaiden kouluttamisen tärkeydestä sen varmistamiseksi, että Ukraina pystyy käymään menestyksellistä puolustussotaa Venäjää vastaan. Liittokunnan puitteissa annettavan koulutusavun kasvattaminen on tärkeää tilanteessa, jossa Euroopan valtioiden odotetaan ottavan enemmän vastuuta Ukrainan tukemisesta. Lisäksi valiokunta pitää tärkeänä saamaansa selvitystä siitä, että ukrainalaissotilaiden kouluttamisesta on konkreettista hyötyä myös kansalliselle puolustukselle, sillä Puolustusvoimat saavat operaation kautta tärkeää tietoa siitä, miten sotaa Ukrainassa käydään.

Puolustusvoimat kartoittaa parhaillaan soveltuvia tehtäviä ottaen huomioon ilmoitetut kriittiset henkilöstöpuutteet. Tavoitteena on, että Suomi osallistuisi NSATUun alkuvuoteen 2026 mennessä kymmenellä sotilaalla. Osallistumisen kasvattaminen tästä ylöspäin tehtäisiin tilanteen mukaan ottaen huomioon Puolustusvoimien resurssit ja NSATUn tarpeet. Valiokunta kiinnittää huomiota puolustusvaliokunnan lausuntoon, jossa todetaan olevan tärkeää, että reserviläisten osaa-mispohjaa hyödynnetään täysimääräisesti NSATU-operaatioissa, sillä 15 hengen vahvuuden saavuttaminen voi olla haasteellista kantahenkilökunnan saatavuuden vuoksi (PuVL 9/2025 vp).

Saadun selvityksen mukaan NSATU-operaatioon osallistuminen mahdollistaa myös Suomen tilannekuvan ylläpitämisen Ukrainalle annettavasta tuesta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomi osallistuu Ukrainan asevoimien kouluttamiseen myös EUMAM Ukraine -operaation ja Ison-Britannian johtaman Interflex-operaation kautta. Valiokunta korostaa koordinaation tärkeyttä näiden eri tahojen ja toimintojen välillä.

Turvallisuustilanne ja riskiarvio

Suomalaiset sotilaat toimivat NSATUn esikunnassa Wiesbadenissa Saksassa sekä tarvittaessa muissa NSATUn toiminnoissa Naton jäsenvaltioissa. Uhkat vertautuvat perinteisten kriisinhallintaoperaatioiden uhkien sijasta vastatiedustelu-uhkiin, ja keskeisimmän uhkan muodostavat Venäjän tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut. Suomalaisiin kohdistuva fyysinen uhka arvioidaan selonteossa pieneksi. Riskiarviota tarkennetaan tarvittaessa.

Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto informoi eduskuntaa asianmukaisesti, mikäli uhka-arviossa tapahtuu muutoksia.

Suomen osallistumisen kustannukset

Suomen kansallisen osallistumisen kustannukset NSATUun sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten osalta ovat alustavan arvion mukaan vuonna 2025 kuudella sotilaalla yhteensä noin 1,27 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 kymmenellä sotilaalla noin 2,65 miljoonaa euroa. Mikäli osal-

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2025 vp

listumista vahvistettaisiin edelleen vuonna 2026 viiteentoista sotilaaseen, olisivat kustannukset vuonna 2026 arviolta enintään noin 3,82 miljoonaa euroa.

Ulkoministeriön ja puolustusministeriön momenteilta katettavat vuoden 2025 ja vuoden 2026 kustannukset katetaan nykyisten määrärahakehysten puitteissa.

Johtopäätös

Valiokunta puoltaa Suomen osallistumisen kasvattamista NSATUun esityksen mukaisesti. On tärkeää osallistua liittokunnan taakanjakoon tilanteessa, jossa Euroopan valtioiden odotetaan ottavan enemmän vastuuta Ukrainan tukemisesta. Osallistumisen kasvattaminen on myönteinen lisä Suomen kokonaisvaltaiseen tukeen Ukrainalle ja vahvistaa entisestään Suomen profiilia Ukrainan vankkana tukijana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton selonteon VNS 4/2025 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Helsingissä 2.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Antti Lindtman sd
jäsen Wille Rydman ps
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Ville Skinnari sd
varajäsen Tuula Väättäinen sd

Valiokunnan mietintö UaVM 6/2025 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala